

En skola för alla

Föredrag för skolpersonal

22 oktober 2008

Specialpedagog Gun Persson Skoog
Specialpedagog Henny Skifjeld

Vårt mål är att erbjuda Pelle

en individuellt anpassad undervisning med struktur och förutsägbarhet i en miljö där Pelle lär sig att utvecklas till en självständig Pelle!

Förhållningssätt och strategier

- Särskolan
- Ett annorlunda sätt att tänka och handla
- Metoder och strategier
- Konsekvenser för pedagogen
- Konsekvenser för rektor
- Slutsats

Särskolan

- Skollagen
- Skolformen särskolan
- Autism
- Vad är det elever med autism behöver
- Åtgärdsprogram
- IUP - individuell utvecklingsplan

Skollagen

- Särskilt stöd ska ges till elever med behov av specialpedagogiska insatser
5 kap 4§ Grundskoleförordningen
- Elever som bedöms att inte nå upp till målen, har rätt till skolplacering i särskolan

Skolformen särskolan

- Fakta om särskolan – den obligatoriska särskolan
- Hur arbetet för elever med särskilda behov är organiserat
- Liten grupp - enskild undervisning – egen skolbyggnad?

Autism

- Autism påverkar hur hjärnan arbetar.
- Hjärnan är som en dator som alltid är på och gör att människor lever och lär sig.
- Att ha autism är att ha en hjärna som är som en dator med ett "autismprogram" medan de flesta andra har en hjärna med ett "standardprogram"

Elever med diagnos autism – vad är det de behöver?

Samverkan

1. styrning
2. struktur
3. samsyn

Skollagen

5 kap. 1§ bestämmelser om åtgärdsprogram

”Om det genom uppgifter från skolans personal, en elev, elevens vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att eleven kan ha behov av särskilda stödåtgärder, ska rektorn se till att behovet utreds. Om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd, ska rektorn se till att åtgärdsprogram utarbetas.”

Åtgärdsprogram

Elever i behov av särskilt stöd ska ha ett åtgärdsprogram. Det syftar till att säkerställa att en elevs behov av särskilt stöd tillgodoses.

Åtgärdsprogram och IUP

Det ska finnas **både ett åtgärdsprogram och en IUP.**

Medan IUP upprättas i anslutning till utvecklingssamtal ska åtgärdsprogram utarbetas när en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd. IUP följer eleven hela skoltiden medan åtgärdsprogram avser en begränsad tidsperiod.

Vad är en IUP?

”Det är en framåtsyftande planering där läraren, eleven och föräldrarna i samverkan sätter upp mål för elevens lärande på kort och på lång sikt. Den ska grunda sig på den bedömning av elevens lärande och resultat som redovisats vid utvecklingssamtalet”

Vilket syfte ska en IUP uppfylla?

IUP ska konkret beskriva vilka insatser skolan ska göra för att eleven ska utvecklas i riktning mot skolans mål.

IUP skapar också kontinuitet för eleven vid byten av exempelvis lärare, grupp eller skola.

Tydliggöra arbetsprocessen

För att kunna upptäcka och åtgärda särskilda behov kan arbetsprocessen beskrivas i fem steg;

- att uppmärksamma
- att utreda
- att dokumentera
- att åtgärda
- att utvärdera

Elever med autism har
ett annorlunda sätt att
tänka och handla.

Teorier om annorlunda kognition vid autism

- Delad uppmärksamhet – joint attention
- Mentalisering – Theory of mind
- Central samordning – Central coherence
- Exekutiva funktioner

Delad uppmärksamhet - Joint attention

Förmågan till delad uppmärksamhet är den första tidiga dialogen där barnet får erfarenhet av att vara del i ett samspel.

Mentalisering – Theory of mind

- Förmågan att föreställa sig och förstå andra människors tankar
- Att ta andras perspektiv
- Förstå andras avsikter
- Se sig själv ur andras perspektiv
- Reflektera över sitt eget och andras perspektiv

Central samordning

- Annorlunda sätt att bearbeta information
- Detaljseende
- Alla detaljer lika viktiga
- Tolkar inte detaljer som delar av en helhet
- Uppfattar enstaka ord i tal
- Kan fastna i detaljer

Exekutiva funktioner

- Svårigheter att planera
- Svårigheter att vara målinriktad i tanke och handling
- Svårt att ta initiativ
- Tidsuppfattning och minne påverkas

Perception - varseblivning

- Hörsel – auditiv perception
- Syn – visuell perception
- Lukt och smak
- Beröring – taktil perception
- Kroppssinne – kinestetisk perception
- Balanssinnet

Konsekvenser

Annorlunda tänkande och perception
för konsekvenser som påverkar
elevens beteende.

Metoder och strategier

Vad behöver Pelle?

- Kontroll
- Förutsägbarhet
- Visuellt stöd
- Anpassningar i miljön
- Mötas med respekt

Kontroll

”Jag älskade repetition. Varje gång jag tände lampan så visste jag vad som skulle hända.....”

Sean Barron *Pojken innanför*

Varje gång jag tittar på schemat vet jag vad som ska hända - det ger mig kontroll!

Förutsägbarhet

Var ska jag vara?

Vad ska jag göra?

Hur länge?

Med vem?

Vad ska jag göra sedan?

Visuellt stöd – individuella scheman

- Visar dagens aktivitet i den ordning eleven skall arbeta
- Symbolen på schemat anpassas efter elevens förutsättningar
- Schemat måste följas
- Skall schemat ändras gör det tillsammans med eleven
- Elever som deltar vid ändringar har större möjlighet att förstå ändringen

Anpassningar i miljön

Klassrummet

Matsalen

Gymnastiksalen

Slöjdsalen

Musiksalen

Utflykter

Mötas med respekt

- Balans mellan krav och förmåga
- Vi måste lära känna personen först
- ”Att ta ifrån en blind hans käpp och blindskrift”
- Motivation
- Ge stöd

Viktiga förutsättningar för psykiskt välbefinnande är att man lever i ett begripligt sammanhang med lagom anpassade krav och med möjlighet att påverka situationen.

Aron Antonovsky "Hälsans mysterium"

Konsekvenser för pedagog

- Pedagogiska strategier
- Förhållningssätt och bemötande
- Samarbete med föräldrar
- Gemensamma mål
- Samarbete mellan olika verksamheter
- Miljön; lokaler och byggnader

Konsekvenser för rektor

- Att personalen får schemalagd tid till:
 - planering och reflektion
 - samarbete ”över gränser”
 - pedagogisk handledning
 - fortbildning
 - delta i utvecklingsarbete
 - delta i föräldrasamarbete

Rektor - skolans ledare!

Det krävs en tydlig och aktiv ledare för att driva en skola med plats för alla.

Vad utmärker en autismvänlig skola?

- kunskap om autism
- konkreta strategier och metoder
- gemensamt förhållningssätt
- individuellt bemötande
- en tro på att olikheter innebär möjligheter

”Varje människa har sin egen natur,
liksom varje träd.
Har du någonsin varit arg på ett
äppelträd för att det inte ger päron?”

(Nikos Kazantzaki)

Litteratur och referenser

- Autism - från teoretisk förståelse till praktisk pedagogik. Theo Peeters
- Mamma, är det där ett djur eller en människa? Hilde De Clecq
- Barn med koncentrationssvårigheter Björn Kadesjö
- Skollagen
- Funktionshinder, kultur och samhälle. Rafael Lindquist & Lennart Sauer
- Särskilda elever – om barn i särskola. FOU - rapport, Anna Blom
- Åtgärdsprogram i praktiken. Att arbeta med elevdokumentation i skolan. Lisa Asp-Onsjö

gun.persson-skoog@sll.se

henny.skifjeld@sll.se